

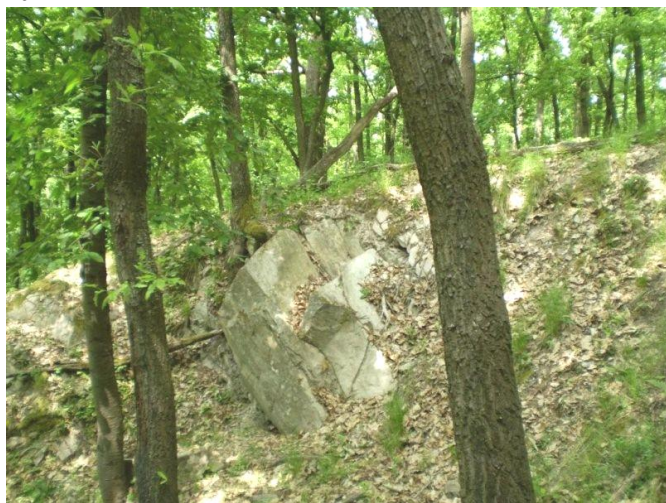
ročník 22   regionálny mesačník   číslo 7-8   júl-august 2012

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „Predstavujeme mestá a obce Novohradu“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami:

História: Názov obce Uhorské sa odvodzuje od toho, že leží u hôr a neustále sa v minulosti vyvíjal. Osada **Ugra** vznikla už v X. a XI. storočí. Bola sídlom vojenského obvodu. Vtedy sa budovali pevnejšie hradiská a takým bol aj **Cerinský hrad** z r. 1240. Dodnes je rozpoznateľný val na mieste bývalého hrádka.

Názov obce sa menil viackrát, Vsgra (1322-1337), Whwrska (1435), Uhorszka (1454), Wgerska (1548). Prvá písomná zmienka pochádza z roku **1332** a práve v tomto roku si obec pripomína 680. výročie. Niektoré pramene uvádzajú aj rok 1435, kedy je už obec zapísaná v súpise pápežských desiatkov, ako katolícka farnosť Whwrska. Potom ešte do vzniku I. ČSR sa názov obce menil celkom 11 krát.

Obec bola vo vlastníctve viacerých zemepánov – Perényiovcov, Raskayovcov, Františka Radvanského. Od r. 1770 patrila zemepánovi **Szentiványimu**, vtedy žilo v Uhorskom 895 obyvateľov. **Prvá pečať obce** je z r. **1786**, v kruhu je vozové koleso.

Kultúrnou pamiatkou obce je evanjelický **kostol** z roku 1781, postavený na mieste dreveného kostola z roku 1610. Nová klenba sa vybudovala r. 1906 a v roku 1994 bola vykonaná úplná rekonštrukcia starej strechy a veže kostola.

Ďalšou pamätihodnosťou je klasicistická **kúria** z 1. polovice 19. stor. (1810-1812), známa aj ako kaštieľ, ktorý dal postaviť zemepán Szentiványi. Na nej sú osadené dve **pamätné tabule** na pamiatku padlým v I. a II. svetovej vojne.

Nielen významnou prírodou, ale aj historickou pamiatkou obce je stará košatá **lipa** pod kostolom. Účastníci Medzinárodného tábora ochrancov prírody v Uhorskom v roku 1986 odhadovali jej vek na 400 rokov. Od roku 1934 sa v rámci celonárodného hnutia Za ochranu stromov, každoročne konala stromčeková slávnosť, organizovaná predovšetkým vo Zväze evanjelickej mládeže a škole. V prvých rokoch sa sadili rôzne stromky, ale od r. 1936 len symbolické slovanské stromy - lipy. V roku 1936 boli zasadené prvé 2 lipy pred Úverovýrň družstvom, 11. apríla 1937 sa zasadili 2 lipy pri kostole od farských schodov, 16. apríla 1938 znovu 2 lipy pri Čižmárove moste, 22. apríla 1939 2 lipy po pravej strane kostola. Neskôr tradícia zanikla.

Uhorské je rodiskom viacerých významných osobností. Popredný atómový fyzik, profesor **Július Círák** sa narodil 18.6.1924. V r. 1958-1978 bol vedeckým pracovníkom EF STU, profesorom, prodekanom a prorektorom SVŠT. V r. 1966-67 pôsobil ako profesor v Káhire. Od r. 1978, celkom 9 rokov, bol inšpektorom OSN pre kontrolu nešírenia jadrových zbraní vo Viedni. Je autorom 3 vysokoškolských učebníc a množstva vedeckých statí.

Pokr. str. 2

Pokr. zo str. 1

Získal najvyššie štátne vyznamenanie SR „Národnú cenu“. Ďalšou osobnosťou je jeho mladší brat **Ján Cirák** (nar. 15. 2. 1927 v Uhorskom), elektrotechnický inžinier, kybernetik, vedecký pracovník a vysokoškolský učiteľ. V r. 1971-79 riaditeľ Ústavu technickej kybernetiky SAV. Od r. 1979 do r. 1992 profesor na STU v Bratislave.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať **Jánovi Gregorovi** (nar. 25.7.1926 Uhorské), vykonával 35 rokov službu v ozbrojených silách, je členom Spolku slovenských spisovateľov, autorom 10 literárnych prác (Duchovný život v obci Uhorské, Holocaust-židovská tragédia v obci Uhorské, Rómska otázka, História obce I. časť, Životná dráha rodu Čepkovcov-Búzikovcov, Veselé a neveselé príbehy našej dediny, Huncútstva Tekelove strýčka, História obce II. časť, Sága rodu Stráňavských-Kiráľovcov, Životná dráha rodu Čepkovcov-Búzikovcov). Určite by si zaslúžil obecné ocenenie.

Chemik a vysokoškolský učiteľ **Milan Hronec** (3.8.1943 Uhorské), od r. 1994 dekan CHTF Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Autor mnohých vedeckých prác, prednášal na kongresoch v zahraničí, autor 85 patentov.

Tých osobností je neúrekom, preto aspoň stručne uvádzame niektorých: JUDr. Jana Hroncová, JUDr. Vlasta Pechová, Pavel Koška, ktorý bol do r. 1990 riaditeľ Horehranského múzea v Brezne a d.

Evanjelický farár, historik a spisovateľ **Ján Ladislav Bartholomeides** pôsobil a zomrel v Uhorskom (15.5.1862), v tomto roku sme si pripomenuli 150. výročie. V chotári obce sa ťažila meď, baňa sa nachádzala v Medenom potoku. Veľká stratovosť ťažby zapríčinila, že v roku 1898 boli bane v Uhorskom vymazané z knihy výhradných kutieb.

Z remesiel prevládalo kolárstvo, kováčstvo, ale viac ako 100 rokov bolo iba v Uhorskom ojedinelým remeslom štápiárstvo-obručiarstvo.

Uhorštiansky potočný **mlyn** pracoval viac ako 420 rokov, od r.1570 do 1960. Dnes z neho nezostalo takmer nič, len múry.

V oblasti miestnej kultúry zohralo významnú úlohu Evanjelické združenie mládeže, Spevokol a Ochotnícke divadlo viedol učiteľ Cirák, po ňom r. 1938 učiteľ Ján Peťko.

Divadelný ochotnícky krúžok uviedol mnoho predstavení, prvým úspechom bola dráma „Jánošík“, potom veselohra „Kocúrkovo“, „Strídža spod hája“ a ďalšie. Ochotníkov neskôr viedli Juraj Lehotský, J. Koša a Viera Detvanová.

Prvá 7 ročná Evanjelická škola vznikla v r. 1620 a existovala 322 rokov, do roku 1942, kedy bola premenovaná na Obecnú školu. V rokoch 1951 – 58 bola zriadená stredná škola, ktorej riaditeľom bol M. Medľa. Od r. 1960 až do konca roku 1989, teda takmer 30 rokov bol riaditeľom ZDŠ Pavel Sabó.

V obci zanikli aj tri cigánske hudby – J. Baloga, Jena Berkyho a J. Kaločaja.

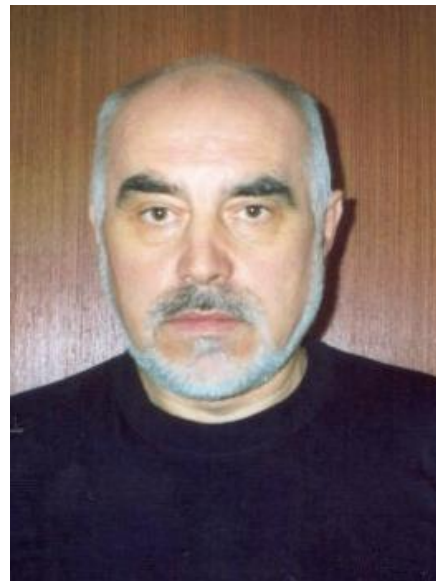

Zaujímavou a vyhľadávanou prírodnou lokalitou je **vodná nádrž – rybník**, bola vybudovaná v r. 1960-61, rozšírená v r. 1981-83, čím vzniklo turisticko-rekreačné centrum. Zásluhou vtedajšieho riaditeľa Ipeľských tehelní v Brezničke p. Ondreja Hronca, rodáka z Uhorského, bola vybudovaná podniková chata. Nasledovalo umiestnenie viacerých umobuniek a neskôr kompletné dobudovanie časti areálu vodnej nádrže – reštaurácia „**Kukučka**“, sociálne zariadenia a plocha na organizovanie kultúrnych aktivít. Žiaľ, dnes aj zásluhou vysnívanej „demokracie“ a prístupu zlých občanov je časť zariadenia úplne znehodnotená. V obci sa nachádza aj zariadenie „**Hviezdička**“, ktoré bolo vybudované po r. 1950 práve z iniciatívy vtedajšieho predsedu MNV p. Ondreja Hronca.

V roku 1983 bola založená ZO SZZ a „Pod Strážou“ vznikla záhradkárská osada, v r. 1985 začala výstavba záhradných chat.

V dňoch 12.-20. júla 1986 sa tu konal Tábor ochrancov prírody s medzinárodnou účasťou, vtedy bol vypracovaný nielen Zborník odborných výsledkov, ale aj prognózy do budúcnosti, škoda, že sa nezachovali.

Súčasnnosť: Obec Uhorské má 583 obyvateľov a patrí do mikroregiónu Hornohrad, súčasťou obce je osada Zlatná.

Jozef Sakala je starostom obce od roku 1991, teda viac ako 20 rokov a možno povedať, že dôverne pozná všetko a len tak hocičomu nenaletí.

Obecný úrad sídli v priestrannej budove vedľa kaštieľa, nachádza sa tu knižnica, obradná sieň, hasičská zbrojnica a v zadnej časti **kultúrny dom**.

V priestoroch sály a javiska sa práve teraz realizujú rekonštrukčné práce, na ktoré sa obci podarilo získať finančné prostriedky z MF vo výške 13 000,- eur.

Kapacita sály je cca 150 miest, ale na rôzne obecné aktivity sa využíva aj priestor pred obecným úradom, futbalové ihrisko a areál vodnej nádrže.

Predsedom komisie pre soc. veci, šport, kultúru a mládež je Mgr. Ján Jánošík. Je škoda, že v súčasnosti nemajú kronikára obce, ktorý by dianie verne zaznamenal.

Medzinárodný deň detí

Pokr. zo str. 2

Obec sa pravidelne zúčastňuje na aktivitách mikroregiónu – Hornohradské športové hry, turistický výstup na Jaseninu a pod. Okrem toho organizujú už tradičné podujatia, ako obecnú zabíjačku, karneval na ľade, Deň matiek, MDD, vatru SNP a turnaj v nohejbale na počesť SNP, mesiac úcty k starším a p.

Na území pôsobí viacero organizácií: Obecný športový klub vedie Marian Sabó, Zväz zdravotne postihnutých Anna Bidlová, funguje tu aj Poľovnícke združenie, Lesné pozemkové spoločenstvo, Real Agro a až traja samostatne hospodáriaci roľníci.

V Uhorskom sa ešte nachádza ZŠ 1-4 s materskou školou. Obec má vlastnú web stránku – www.uhorske.sk. O obci bolo vydaných viacero publikácií a ich autorom bol Ján Gregor, spomínaný už v predchádzajúcej časti.

Ustálený historicko - zemepisný názov osady **Zlatná**, vychádza z nepotvrdených údajov o ťažbe zlata. Napriek tomu sa v ľudovej reči často používal aj iný názov, napr. Bubanská alebo Dolina. Názov Bubanská má presvedčujúcejšie a priateľnejšie pomenovanie po rodine uhliarov, ktorá tu vymrela v r. 1929. V súčasnosti je táto časť využívaná na chalupárčenie.

V roku 2005 bola obec úspešná v programe "Rozvoj lokálnej infraštruktúry" s projektom **"Obecné studne pre úžitok a krásu"**. Práve toto by som ucel zdôrazniť, ako vo svojej knihe uvádza aj pán Gregor, že v obci bolo dlhé stáročia udržiavaných 5 studničiek a každá mala svoj názov. Napr. studnička „Hladoška“ za Búlikove domom. Dokonca „**Studnička lásky**“ sa nachádzala v Grečove potôčku za Kiráľove záhradou. Tento, vraj výstižný názov dostala oprávne- ne, podrobnejšie je jej venovaná časť na str. 124 knihy „Sága rodu Stráňavských“. Táto studnička lásky celkom určite mala aj svoje tajomstvá a vraj v histórii dediny mala významné miesto.

Na spomínanom stredovekom hrádku v cerinách, v blízkosti vodnej nádrže, realizovala v roku 2003 výskum PhDr. Eva Fottová z Archeologického ústavu v Nitre.

Snom nielen mojím je, aby tak krásne prostredie rybníka, ktoré priam nabáda či kričí – venujte mi pozornosť a starost-

livosť – bolo ešte atraktívnejšie. Lebo ono sa to všetko časom vráti, ak sa o prírodu postaráme, odvdáči sa nám. Naopak, ak ju zanedbáme, vráti nám to dvojnásobne.

Zdroj: www.uhorske.sk, J.Gregor: História obce Uhorské

História: Prvá písomná zmienka pochádza z roku **1264**. (Český historik Dr. Chalupecký vo svojom diele „Staré Slovensko“ píše, že Rovňany sú znovu osídlenou obcou po odchode Tatárov r. 1264). V listinách z r. 1341 sú zaznamenané Rovňany ako **Rouna**. Ako pôvod názvu sa uvádza odvodenina od slova Rovná dolina. Prvým zemepánom obce bol v r. 1548 František Bebek, r. 1598 Žigmund Balassa, roku 1770 Ján a Michal Szentiványi a gróf František Zichy. Zo súpisov je zrejme, že už r. 1701 tu existoval dvojkamenný mlyn.

Najstaršia známa pečať je z druhej pol. 18.st.- tvoria ju radlice – obrátené čerieslo a lemeš.

V roku 1970 boli Rovňany spolu s ďalšími obcami zlúčené do strediskovej obce Uhorské. Od roku 1990 sa osamostatnili.

Na území obce sa nachádza niekoľko pamätihodností. **Kúria** z roku 1713 bola prestavaná v roku 1767 a klasicisticky upravená v 1.polovici 19. storočia.

Evanjelický kostol

Katolícky kostol

Kostol evanjelický z roku 1896, prestavaný v roku 1937. Základný kameň nového **rímskokatolíckeho kostola** „Ježišovo srdca“ posvätil sám pápež pri návšteve Slovenska 3. 7. 1995 v Levoči. Stavba v tvare srdca bola posvätená 23. 8. 1997 Mons. Eduardom Kojnokom. Z obce pochádza mnoho významných osobností. **Ján Ďuriš** – evanjelický učiteľ, pôtorský rodák, vzdelaný remeselník – obuvník a kamenár. Jeho syn **Július Ďuriš** (1904) bol v rokoch 1945-51 ministrom poľnoh. ČSR, 1951-53 predsedom Zboru povereníkov, 1953-63 ministrom financií. Zomrel v Prahe r. 1986. Pochovaný je v Rovňanoch, kde po skončení druhej sv. vojny dal postaviť prvý kultúrny dom v Novohrade a založiť „Výskumnú ovocinársku stanicu“ (26. 2.1951). S prevádzkou sa začalo **4. marca 1951**. V 60. tých rokoch mala stanica aj 80 rodín včelstiev. Stanica sa orientovala i na výrobu škôlkárskych výpestkov ovocných stromov, ktoré exportovali aj do Rakúska.

Igor Spišiak, Doc., PhDr., CSc. – pedagóg, vysokoškolský učiteľ. Narodený 1.8.1950 v Rovňanoch. Pracoval ako vysokoškolský učiteľ. Vydal niekoľko študijných diel a prispieva aj do časopisov. Aktivne sa venuje muzikoterapii. **Pokr. str.4**

Pokr. zo str. 3

Rodákom je aj **Ondrej Stojka, Prof., PhD., CSc.**, historik a vysokoškolský profesor. Narodený 14. 1. 1916 v Rovňanoch. **Elena Városová, PhD., CSc.** – filozofka, vedecko-výskumná pracovníčka. Narodená 8. 2. 1926 v Rovňanoch. Pracovala vo Filozofickom ústave SAV Bratislava. **Obecná knižnica** bola založená v roku 1924. V r. 1932 bol knihovníkom učiteľ Michal Chrtiansky, potom Zlata Hrtanová. Od roku 1970 do 1990 ju viedla Ľudmila Račková.

Pod jej vedením bola v roku 1976 knižnica v Rovňanoch vyhodnotená vo svojej kategórii ako najlepšia v okrese a v roku 1977 získala ocenenie „Najlepšia knižnica v kraji“. Od roku 1990 je knihovničkou Monika Račková.

Dňa 4. októbra 1930 sa v Rovňanoch konala jazdecká slávnosť poriadaná Sedliackou jazdou okresu Lučenec a v sprievode bolo až 32 jazdcov.

V roku 1932 sa mládež predstavila hrou „Kocúrkovo“ a „Oklamáný klamár“. Ešte 28.4.1932 podala miestna jednota žiadosť na Krajinský úrad do Bratislavy na poskytnutie finančnej podpory na vybavenie javiska. Prvým predstavením už 13. mája bola hra „Márnotratný syn“. Neskôr, 18. augusta sa predstavili ďalšou hrou „Posledný muž“ a režisérom bol Ondrej Števko. Niektoré hry režíroval učiteľ **Michal Chrtiansky**.

Z článku „Dopis z Rovňan“ z Národného týždenníka z roku 1934 sa dozvedáme, že v obci boli každoročne uvedené dve divadelné predstavenia, ktoré zahrala mládež združená v miestnej jednote Slovenského roľníckeho dorastu, za pomoci ľudovýchovného pracovníka. Vo februári bol pre dievčatá a ženy usporiadaný gazdinský kurz. Na ukončenie sa konala výstavka pečiva a rozličných kuchárskych špecialít a „fantázií“. Pri príležitosti ukončenia kurzu, bol usporiadaný „Čajový spoločenský večierok“ so zábavným programom.

V roku 1940 si z bývalej modlitebne miestne združenie evanjelickej mládeže upravilo kultúrnu sieň so stálym javiskom. Svojmu účelu bola slávnostne odovzdaná 5. mája.

Už 7. 3. 1943 sa SEM zúčastnila divadelných pretekov s divadelnou hrou „Ženský zákon“, kde obsadili I. miesto.

Vo februári 1947 sa s hrou „Náš pán minister“ zúčastnili okresnej súťaže a získali I. miesto vo svojej kategórii.

Kultúrny dom bol odovzdaný do užívania v r. 1951. V kinosále sa pravidelne premietali filmy. Malá ukážka z „Frľoša“ z roku 1958: *Bola Vám to stavba veľkého významu, prišla aj Švehlove záhrada na skazu. Na pamäti účtu k našim mŕtvym mali, na traktore po lúkach kosti rozvážali. Kultúrny dom na Rovňanoch iba meno nesie, každý divák do kina si teplú tehlu nesie.*

Veľkými spoločenskými udalosťami boli i maškarné plesy, ktoré sa organizovali každoročne vo februári v kultúrnom dome. Mládež sa predstavovala divadelnými hrami „Drotár“, „Ženský zákon“. Veľkú zásluhu na nacvičovaní hier mala učiteľka Elena Drugdová. Od roku 1990 zabezpečuje kultúrne akcie kultúrna komisia. V roku 1993 pri príležitosti Dňa detí bolo na „Studničke“ zábavno-športové popoludnie. V roku 1998 pracoval v obci klub „Slniečnica“. Bol zameraný na prácu s deťmi. Organizovali sa výlety do prírody spojené s kreslením. Nacvičili divadielko „Bosorácka škola“.

Obecnú kroniku písal od roku 1932 učiteľ Michal Chrtianský a takto opísal niektoré zvyky:

Svadba – pred svadbou chodili ženy do domu nevesty na „kašu“, zanesli dar, peniaze. Keď sa vydávalo dievča z dediny, pri odchode na sobáš mu mládenici postavili „bránu“. Bol to buď hrubý motúz alebo reťaz, ktorý pretiahli cez cestu, kadiaľ mala ísť nevesta a vyzdobili ju kvetmi. Svadobčanov prepustili len vtedy, keď mladý zať nevestu vykúpil, a to pálenkou alebo peniazmi. Počas svadobnej hostiny chodili pod okná pozeráť ľudia z dediny, ktorým sa hovorilo „soboťania“.

Na smrtnú nedeľu chodili so „Smrtkou“ už len cigáni.

Máje sa stavali v obci na Turíce, na námestí pre všetky dievčatá a ženy alebo pod oknami tých dievčat, ktoré mali nápadníkov.

Posviacka sa konala druhú septembrovú nedeľu na počesť vysviacky kostola.

Vianoce – Hlavné jedlo boli hríby s klobásou

Nový rok – v minulosti bolo zvykom čítať na nový rok časopis „Frľoš“. Na tvorenie frľošov bol najschopnejší Július Števko-Hroncove.

Pred Matkou Božou (24.3.) trúbil v dedine kraviar, nakládol oheň a tak volal na pašu. Pri prvom vyhánaní statku odrezali vrbový prút, ktorý predložili pred maštálné dvere, kde dobytok prekračoval, aby sa nestala vraj škoda.

Medzi prírodné zaujímavosti patrí **gaštanica**, bola založená zač. 18. storočia na podporu poľovnej zvere. Ide o areál s výskytom gaštanu jedlého (Castanea sativa), alej predstavuje cca 50-60 stromov. Ide o gaštanicu na chránenom území, v súčasnosti je to súkromný majetok.

Medzi Rovňanmi a Zeleným sa ešte dodávna vyskytovala chránená rastlina **Korunka strakatá**.

V roku 1982 začala v obci **výsadba ruží** a kvetov v zelených pásach medzi cestou a chodníkom. Prešlo 30 rokov a ruže sú vždy nádherné, je potešiteľné, že táto tradícia sa zachovala až dodnes, čo je už zriedkavosťou. Návštevníka prechádzajúceho obcou smerom od Poltára, krásne ruže ihneď upútajú. Precízna starostlivosť venovaná najkrajším kvetom je pochopiteľne nepriamou, ukážkovo vzornou vizitkou obce. Ak sa obec takto stará o ruže, určite sa stará aj o svojich občanov.

Súčasnosť:

Obec má 261 obyvateľov, patrí do mikroregiónu Hornohrad. Starostkou obce je **Jana Cabanová**.

Obecný úrad sa nachádza v priestoroch **kultúrneho domu**. Sála má kapacitu asi 100 miest. Obecnú knižnicu vedie už spomínaná **Monika Račková** a predsedá aj kultúrnej komisii. Okrem toho má mnoho ďalších aktivít, v obci sa venuje práci s deťmi, ale je aj členkou literárneho klubu pri NOS v Lučenci. Vedľa KD sa nachádza klub mladých a posilňovňa. Obecnú kroniku vedia pani **Elena Matejková**.

Podľa slov starostky obce, darí sa im získavať prostriedky z grantov a aj tohto roku dostali 200 eur z VÚC na úpravu verejných priestranstiev v areáli KD. Rovňany sa pravidelne zúčastňujú na spoločných aktivitách mikroregiónu. Samostatne organizujú podujatia ako stávanie mája, MDD, Vatra SNP, Mesiac úcty k starším či Mikuláš.

Zaujímavou cykloturistickou akciou, ktorú v r. 1977 založili bratia Dušan a Milan Marcikovi, je cykloturistická jazda na trase Poltár-Dukla-Poltár. **Milan Marcik** sa venuje aj inej záľube, a to písaniu. Je autorom dvoch „*Malých slovníkov hornopoľského nárečia*“ vydaných v rokoch 2007 a 2009. V slovníkoch opisuje aj niektoré zvyky a príbehy. Ukážka nárečia: „*Ňerozumien si z apon. Každý deň sa revemo. Je hrozintánski prihamováne. Ňiema pochop pre modernie pokrokovie názore. Čô mán robiť? Otpracen sa het z domu!*“

Na území obce existujú dve organizácie, a to Poľovný spolok Rovňany a Urbárska a lesná spoločnosť Rovňany. V roku 2002 bola vydaná publikácia pod názvom „Rovňany v zrkadle dejín“, autorkou bola Mária Adamová.

Všetky potrebné informácie sú prístupné na webovej stránke – www.rovnany.ocu.sk.

Zdroj: www.rovnany.ocu.sk, M.Adamová: Rovňany v zrkadle dejín

História:

Prvá písomná zmienka je z roku **1279**. Najznámejšou pamiatkou je **hrad Ozdín**, bol postavený neďaleko starého hradiska a prvá zmienka je v liste z r. 1275. Ozdín bol majetkom rodu Turičovcov, potom Ettrovcov, kým ho neobsadili Jiskrove vojská v r. roku 1451. Na základe listiny z roku 1454, kde sa hrad spomína pod menom **Castrum Osdyn** je zrejmé, že Jiskrovo vojsko, vybudovalo okolo kostola murovanú ohradu, dobylo hrad a z kostola spravilo obrannú pevnosť. Z tých čias pochádza aj pomenovanie Ozdína – **Uzdín**. Hrad spomína aj kronikár Antonio Bonfini v roku 1460 pod názvom Uzdin. Dnes sa na jeho mieste nachádzajú len ťažko rozoznateľné, lesom porastené ruiny pôvodného hradu. Len pomenovanie kopca - Vrchhrad, na ktorom sa hrad vypínal, pripomína jeho niekdajšiu slávu. K hradu sa viaže aj povest', ktorá rozpráva o tom, ako ozdínsky hrad obliehalo turecké vojsko na čele s pašom menom Ali.

V roku 1548 sa obec Ozdín stala majetkom Františka Bebeke, r. 1573 ju vlastnil zemepán Ján Balassa, r. 1598 bola obec súčasťou majetku Mikuláša Orlého, v roku 1688 ju spravoval gróf Štefan Koháry. Od roku 1770 tu boli zemepánmi Szentyványiovci (Svätójánski).

Od 10. januára 1731 sa v Ozdíne začala viesť cirkevná matrika pod názvom **Albus**. Písať ju začal tamojší evanjelický farár Martin Kristián Kolbany (Martini Christiani Kolbani). Bola písaná v slovenčine až do roku 1800. V roku 1773 niesla obec názov **Ozdiny**. Obec mala jeden mlyn. Podľa záznamov od roku 1808 obec nesie názov Ozdín.

Drevená zvonica

Evanjelický kostol

Nad obcou je vidieť už z ďaleka **evanjelický kostol**, postavený v roku 1813 na mieste gotického kostola z 15. storočia. Ozdobou obce je **drevená zvonica** – ľudová práca z roku 1784. Atrakciou je **drevený mlyn** v upravenom potoku, pretekajúci stredom obce. Pre duchovné potreby veriacich bola postavená **rímsko-katolícka kaplnka**.

Pokr.str 6

Pokr. zo str.5

Drevený mlyn

Rímsko-katolícka kaplnka

Dňa 28. 11. 1999 ju vysvätil biskup Mons. Eduard Kojnok.

Z prírodných zaujímavostí môžeme spomenúť mohutný **dub** pri kostole, ktorého vek sa odhaduje na 500 rokov. Pri vstupe do obce smerom od Cinobane, návštevníkov môžu upútať tri obrovské, vedľa seba stojace stromy. Ide o **topol biely** (*Populus alba*), nazývaný aj „**lin-da**“.

Z významných rodákov je to najmä **Pa-vol Kolbány** (nar. 23. 1. 1758), lekár a botanik. Pôsobil ako úradný a praktický lekár v Bratislave a zároveň sa stal dopisujúcim členom Lekárskeho - prírodovedeckej spoločnosti v Erlangene a Prírodovednej spoločnosti v Halle. Bol priekopníkom hydroterapie a očkovania proti kiahňam v Uhorsku, účinne zasahoval proti týfusu a malárii. Jeho osvetová činnosť medzi ľuďmi bola zameraná najmä na presvedčanie obyvateľstva o blahodárnom pôsobení očkovania najmä v detskom a dojčenskom veku v Uhorsku a Sedmohradsku. Ako botanik skúmal liečivé a jedovaté rastliny. Bol autorom viacerých náučných prác, napr. *Ungarische Gifpflanzen* (Bratislava 1791). **Michal Laciak**, učiteľ a hudobný skladateľ, pôsobil v Ozdine od 12.4.1851 až do júla 1858. Svoju skladateľskú činnosť orientoval na hymnické zbory a klavírne kompozície. Zhudobnil okolo 600 duchovných piesní, ktoré však ostali v rukopise. Bol autorom *Náučky súhlasu*, ktorú ponúkol na vydanie Matici slovenskej. Bol to prvý slovenský pokus o učebnicu harmónie, v ktorej autor zaviedol slovenskú hudobnú terminológiu, no bez väčších teoretických znalostí. Do zbierky *Slovenské spevy*, ktoré dirigoval J. Kadavý, prispel 20 novohradskými piesňami. Zomrel v Hornom Tisovníku dňa 26. 8. 1904. Z Ozdina pochádzajú aj **Betina Vladimír** (17.6.1930 Ozdín) – mikrobiológ, vedecký pracovník a vysokoškolský učiteľ a **Podhradský Dušan** (11.9.1940 Ozdín) – biochemik, vysokoškolský učiteľ.

Obecný **erb** má v červenom štíte dve strieborné sekery na zlatých skrížených poriskách. Tie sú prekryté strieborným osemšpicovým kolesom, spoza ktorého vyrastajú tri zlaté vetvičky kopijovitých listov.

Od roku 1885 začal vychádzať v Buda-pešti po slovensky písaný poučný hospodársky časopis „Vlast a svet“. Výber zaujímavých udalostí, týkajúcich sa Novohradu: 30.3.1902 – Gazdovia v Ozdine pod predsedníctvom strojníka z Dobrej Nivy Jána Polievku založili mliekársky spolok. Na čele spolku stojí tamojší richtár Pavel Spišák a gazdovia Michal But a Martin Koška.

Modrý kríž, pôvodne abstinenčný spolok založený r.1877 vo Švajčiarsku sa dostal aj do Ozdina prostredníctvom rodiny Búthovej.

V júli roku 1908 navštívili Ozdín známe priekopníčky Modrého kríža Mária a Kristína Royové. Členovia tohto spolku si v r. 1923 postavili modlitebňu a šíрили svoju osvetu až do roku 1959. Ďalšie spolky - Slovenská evanjelická jednota a Slov. evan. mládež boli založené v obci r. 1933.

Matica slovenská bola založená v r. 1934 a predsedom sa stal miestny učiteľ Štefan Kostka.

Prvý záznam o obecnej knižnici je z roku 1933. I napriek tomu, že sa tunajší ľudia zdržiavali svetského spôsobu života, nepodarilo sa spolku Modrého kríža a cirkevi úplne vymazať zvyklosti a poverby. Tak napr. na Hromnice sa dedinčania hromadne sánkovali, aby vraj toho roku vyrástli dlhé konope. Vravievalo sa: „*Na Hromnice koniec sanice.*“ Na Štedrý večer, keď v obci zazvonil zvon, vybehli ľudia zo všetkých domov k potoku umyť sa, aby boli po celý rok zdraví. Na Veľký piatok o polnoci sa pod vrbou v potoku umývali a česali dievky, aby vraj mali dlhé vlasy. Na Jána preskakovali chlapci pod kostolom vatru a dievčence hádzali metly na strom. Ktoej tam metla ostane, tá sa do roka vydá. Na Luciu a na Štedrý večer namazali v niektorých domácnostiach dvere do *konice* cesnakom, aby vraj neprišli strigy a Lucia nedlávila ľudí a hoviadka.

Pre ilustráciu uvádzame príhodu v pôvodnom nárečí, ktorá sa traduje dodnes, ako Ozdínčania ukradli Málinčanom zvon:

"Bolo to vraj už dávno, kót Málinčané si postavili kostov aj túrni. Na túrni mali novej zvone a že bôle veľké a pekne hlásele, sade si ich chválili. Edoras voľakto zomrev. Kceli zvonitii a zvonó nigde. Hned' rozhlásili, že zvone skapale dali sa hlejdati. Po krátkom časej ich našli. Boli na ozdínské túrni. Ozdinčané jich vraj ukradli preto, žebe sa Málinčané nemali s čin chváliť. Také zvone tode na blísku nigde nebole. Ale kót Málinčané zvone pejtali, nekceli jin jich dati, iba ač si jich sami odnesú domó. Čo mali robiti? Miseli zvone sami z turné znésti a odnésti naspät' domó. To ale nebov figeľ. Zvone vraj nešli cez horu pod Vrch hradom. Kót prišli na samej vrch, miseli si odejchnuti, lebo jich zvone veľmo zmordovale. Ako vraj skladali toho veľkyho na zem, pricvikol voľakeremu prš na nohy.

Pokr. str. 7

Pokr.zo str.6... Tót v boľasti zaklev, žebe se prepadle naničhodnej zvone. A div divúci... Zvone sa naozaj prepadle, ani ot tode vraj ninto chýru o nich. Iba každych seden rokó vraj vyzvávajú na tót istej deň, kót sa prepadle. "

V období tuhej maďarizácie začiatkom 20. storočia, keď sa obyvateľstvo 44 obcí Novohradu bránilo proti pomadžarčovaniu názvov, vehementne sa ich ohradilo 10, ale úspešne obstál iba Ozdín, ako írečitá slovenská dedina. Dňa 15. novembra 1908 sa stal práve Ozdín strediskom slovenského ľudového hnutia v Novohrade. Tu sa totiž konalo **slovenské ľudové zhromaždenie**, na ktoré sa zišlo celé okolie, boli tam zástupcovia všetkých okolitých obcí. Zhromaždenie otvoril Michal Ondrejovič. V závere svojej reči dr. Ľudovít Bazovský navrhol, aby toto ľudové zhromaždenie prijalo nasledovné uzavretie, kde s dôrazom osvieďame, že jediná cesta pre krajinu a ľud vedie cez všeobecné, rovnaké a priame volebné právo s tajným hlasovaním po obciach a ďalej odporúčal, aby zhromaždenie poslalo panovníkovi telegram Jeho veličenstvu: "(Aby všeobecné, rovné, tajné hlasovacie právo, ktoré ani pluralita, ani verejným hlasovaním, ani umelým rozdelením okresov, zpotvorit nemá". Dr. Ľudovít Bazovský slovenský národovec vlastne ani nerečnil, ale viedol rozhovor s ľudom. Význam zhromaždenia spočíval v tom, že si ho zorganizoval sám novohradský ľud.

Súčasnoscť:

Ozdín patrí tiež do mikroregiónu Hornohrad, obec má 360 obyvateľov spolu s miestnou časťou Bystrička.

Starostom obce je **Dušan Vývlek**. V budove obecného úradu sa nachádza aj **kultúrna miestnosť**.

Obec sa zapája do všetkých aktivít mikroregiónu, ozdínsky tím úspešne súťažil aj na „hornohradskej klobáse“. Organizujú aj svoje vlastné podujatia, naposledy to bolo 10. 6., kedy v rámci MDD pripravili turistický pochod na Vrchhrad, kde sa stretli spoločne s obcou Málinec. Vždy v mesiaci júl organizujú na ihrisku v Bystričke športový deň a konajú sa rôzne turnaje. Predtým sa tieto akcie konali na ihrisku pod kostolom v Ozdíne. Okrem toho poriadajú obecné páračky, na ktorých zahrá aj heligónkar Ján Juriček, organové koncerty, mesiac úcty k starším. Starosta je členom Lukostreleckého klubu v Divíne a viaceré

akcie sa uskutočnili aj v Ozdíne. V minulosti organizovali aj vyhánanie oviec a pálenie Moreny.

Z iniciatívy starostu obce umiestnili tri **informačné tabule** pre turistov, prvá je hneď pred OÚ, druhá dokonca aj v nemeckom a anglickom jazyku oproti zvonici a tretia priamo na vrchole, kde sa dá aj posediť a oddýchnuť pri opekačke v kamennom ohnisku.

O obci bola r. 2002 vydaná publikácia „Ozdín-monografia obce“, ktorej autorom je Martin Karásek. V Ozdíne je ešte aj MŠ, riaditeľkou je Anna Valentýniiová. Pôsobí tu aj poľovnícke združenie Jedliny a predsedom je Daniel Hano.

Starosta ma upozornil, že Ozdín má **svetový unikát**. Je ním **sklenené vodovodné potrubie**. Vodovod bol uvedený do prevádzky v 50. rokoch, jeho časť v dĺžke 825 m tvoria sklenené rúry s dĺžkou 2 metre a hrúbkou steny 10 mm. Neoceniteľnou výhodou potrubia je, že nedochádza k zhoršeniu kvality vody. Z tradičných jedál sú vraj pre obec typické „ozdínske chrapne“. Obec má svoju web stránku – www.ozdin.e-obce.sk.

A na záver erotika, ktorej vraj nikdy nie je dosť. Starosta nezabudol upozorniť na najstarší erotický zápis objavený na Slovensku r. 1457:

„ O mila panna czo thy mas, quod my das Neves raz. Amen.“ (O milá panna, čo ty máš, čo mi dáš, nevieš raz.

Zdroj: www.ozdin.e-obce.sk, M. Karásek: Ozdín-monografia obce

Keďže, všetky tri obce patria do **Mikroregiónu Hornohrad** so sídlom v Málinci a je tu leto 2012, ktoré ponúka bohatý program v rámci

Hornohradských športových dní

- 14.7. Športové akcie: VOLEJBAL v Rovňanoch a NOHEJBAL v Bystrici, od 9.00 hod.
- 15.7. Mini FUTBAL v Cinobani o 9.00 hod.
- 28.7. „Hornohradský horský MTB cyklomaratón“ – 8. ročník, štart o 10.00 hod. v Málinci
- 29.7. „Kosenie“ – majstrovstvá mikroregiónu v kosení krovínorezom v Hradišti
- 25.8. „Turistický výstup na Jaseninu“ – zraz na vrchole pribl. o 13.00 hod.
- 6.10. „Prezentačný deň Mikroregiónu Hornohrad a Hornohradská klobása“ v Zlatne

Cena Ivana Kraska

pre **Martina Dzúra**

Literárny fond odovzdal v utorok 12. júna 2012 v Bratislave ceny a prémie za pôvodnú slovenskú tvorbu v roku 2011. Cenu Ivana Kraska získal **Martin Dzúr** za básnickú zbierku **Dekonštrukcia podľa času**, ktorá vyšla vo Vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov.

Od roku 1955 túto čestnú literárnu cenu udeľuje Literárny fond debutujúcim autorom v Sekcii pre pôvodnú literárnu tvorbu.

Martin Dzúr je dlhoročný člen literárneho klubu V.L.A.S. pri Novohradskom osvetovom stredku v Lučenci, ktoré bolo organizátorom uvedenia práve tejto zbierky básní v novembri roku 2011.

Srdečne blahoželáme!

Ľudia – roky – udalosti

Elena Hroncová: „Do rodnej Kokavy som sa vrátila vo svojom dôchodkovom veku“

Učiteľka, kultúrno - výchovná pracovníčka
PaedDr. Elena Hroncová, rod. Bieniková sa narodila 3. 6. 1942 v Kokave nad Rimavicou. Popri zamestnaní vyštudovala v r. 1967 - 70 tanečnú pedagogiku na VŠMU v Bratislave, v r. 1968 - 73 slovenský jazyk a hudobnú výchovu na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici. V r. 1986 vykonala štátnu rigoróznú skúšku – PaedDr. – v Banskej Bystrici. Ako učiteľka začínala na ZDŠ v Málinci. V r. 1976-86 vykonávala funkciu

riaditeľky Okresného osvetového strediska v Rimavskej Sobote a v r. 1986-90 funkciu podpredsedníčky pre školstvo a kultúru ONV v R. Sobote. V r. 1991-95 bola opäť riaditeľkou Regionálneho kultúrneho strediska v Rimavskej Sobote. Od r. 1998 zastáva až doteraz pozíciu kronikárky mesta Rimavská Sobota. Od r. 1997 je na dôchodku, žije v Kokave nad Rimavicou.

Pani, doktorka, mohli by sme si úvodom rozhovoru zaspomínať na Kokavu vášho detstva a dospelovania?

Na svoju rodnú Kokavu nemusím veľmi spomínať, pretože je aj mojim terajším bydliskom, vrátila som sa do nej vo svojom dôchodkovom veku. Moje prvé spomienky pochádzajú z domova pri starých rodičoch, u ktorých boli pri oslobodzovaní Kokavy počas druhej svetovej vojny ubytovaní dvaja ruskí dôstojníci. Títo ma naučili spievať Kaťušu a po kokavskom námestí tancovať valčík. Možno už vtedy zahorela vo mne iskierka lásky k spevu, hudbe, tancu, hoci moje prvé stretnutia s pesničkou sa odohrali dávno predtým. Brat Pavel bol s rodičmi pri kolešni a odtiaľ každý deň dochádzal v lete či v zime pešo do školy. V r. 1948 som začala chodiť do školy aj ja, spomínam si na svoju prvú učiteľku Anežku Kovačovičovou, ktorá ma svojím ľudským príkladom neskoršie primäla rozmyšľať o tom, že aj ja raz budem učiteľkou.

Pôvodne ste začali študovať na VŠMU ...

Po vstupe do manželstva som nasledovala svojho manžela – tiež pedagóga do Rimavskej Soboty. V r. 1961 som založila pri JSŠ folklórny krúžok, tieto moje aktivity vyvrcholili v r. 1969 založením folklórneho súboru Rimavan. Keďže folklór bol mojim koníčkom, v r. 1967 som sa prihlásila na štúdium popri zamestnaní na Hudobnú fakultu VŠMU v Bratislave v odbore tanečná pedagogika a v r. 1968 som začala študovať aj na PgF v Banskej Bystrici. Popri zamestnaní som robila obe školy súčasne a zároveň som vychovávala dvoch synov – Ivana (*1964) a Braňa (*1969). Za výdatnej pomoci manžela a mojich skvelých rodičov som to však všetko zvládla. V Banskej Bystrici ma na vysokej škole učili: Božena Kovalová (syntax), prof. Ján Findra (slovenský jazyk), Bohuš Bucko (telesná výchova), Eduard Gábor (hudobná výchova) a i.

Svoju profesionálnu kariéru ste zahájili ako učiteľka základnej školy ...

Áno, učiť som začala v Málinci. Okrem pedagogickej práce som navštevovala s deťmi i s dospelými divadlo, na škole som mala recitačný, tanečný i spevácky krúžok. Ale bola som slobodná, mala som kopu voľného času – v Málinci som bývala v rodine Švédovcov naproti škole. Spolu s pani Dianiškovou sme sa venovali staršej mládeži pri nácviku divadla a pri práci vo folklórnom súbore. Čo som robila, robila som z lásky k deťom a k odovzdávaniu toho, čo vo mne bolo. Po vstupe do manželstva som prešla učiť na JSŠ do Rimavskej Soboty, kde som popri vyučovaní úspešne pokračovala v mimoškolskej činnosti s deťmi. V r. 1970 som sa rozhodla zmeniť svoje pôsobisko na Stredné odborné učilište v Rimavskej Sobote, kde som učila až do r. 1975.

Ľudia - roky - udalosti

Pokr. zo str. 8

V r. 1976 ste sa stali riaditeľkou Okresného osvetového strediska v Rimavskej Sobote ...

V r. 1976 mi ponúkli funkciu riaditeľky vtedajšieho OOS, ktorú som rada prijala. Moje koníčky sa zrazu stali mojou pracovnou náplňou. Podarilo sa mi vybudovať výborný osvetársky kolektív, vybudovať novú administratívnu budovu ako prístavbu k budove starej, v ktorej boli i dobre vybavené výtvarné dielne. Túto prácu som vykonávala až do r. 1986, kedy som sa stala podpredsedníčkou ONV. Aj keď som mala široké pole pôsobnosti a dobre sa mi pracovalo s vysoko profesijným manažmentom, predsa ma táto práca naplňala menej ako na osvetovom stredisku. V r. 1991 som sa opäť vrátila za riaditeľku vtedy už RKS v Rimavskej Sobote. Boli tam tí istí ľudia, čo aj predtým, dobre ma poznali, milo prijali a začali sme pracovať s plným nasadením. V plnom pracovnom tempe prišiel rok 1995 a s ním verdikt z Ministerstva kultúry priamo od ministra kultúry Ivana Hudeca: „Odvolávam Vás z funkcie riaditeľky RKS bez udania dôvodu. Za Vašu doterajšiu prácu Vám ďakujem!“ Je pravdou, že sa mi to nečítalo dobre, najmä keď nemohli nájsť žiadny dôvod, ale preglgla som to. Po tomto som požiadala o predčasný starobný dôchodok a zároveň o učiteľské miesto na odbore školstva. Ponúkli mi prácu na ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským v Rimavskej Sobote, kde som pôsobila až do r. 1997, kedy som odišla do skutočného dôchodku.

Rád by som do tohto rozhovoru zaradil aj vaše ďalšie aktivity – folklórny súbor Rimavan, Gemersko-malohontská vlastivedná spoločnosť ...

V septembri 1969 ma oslovil vtedajší riaditeľ Mestského domu osvety v Rimavskej Sobote Dušan Manica, že spolu s Lacom Zákalickým mienia založiť folklórny súbor Rimavan. Časť ľudí už mali pripravených a odo mňa chceli, aby som sa podujala na prípravu tanečníkov, spevákov, prípadne na nejaké choreografie tancov. Po odchode Laca Zákalického som sa stala jeho umeleckou vedúcou. Počas mojej práce v Rimavane navrhli choreografie tancov významní slovenskí choreografi ako

Janko Blaho zo súboru Gymnik, Igor Kovačovič zo súboru Partizán, vedúci súboru Vršatec Mikuláš Senko a mnohí ďalší. Práca v súbore ma bavila, no pracovné záležitosti mi nedovolili v tejto činnosti pokračovať. Preto som v r. 1980 prenechala žezlo Štefanovi Balážovi, ktorý je umeleckým vedúcim súboru doteraz. Členkou Gemerskej vlastivednej spoločnosti (GVS) som bola skoro od svojho príchodu do Rimavskej Soboty a v r. 1986 ma zvolili za jej podpredsedníčku. GVS vykonávala činnosť, ktorá bola na Slovensku ojedinelá a pre svoju kvalitu známa na celom území Slovenska, ba aj v zahraničí. Jej činnosť spočívala v činnosti vlastivednej, zbierateľskej, výskumnej, publikačnej aj v umeleckej. Prvým predsedom GVS bol známy historik, učiteľ Július Bolfík, za ním prof. Július Alberty z UMB v Banskej Bystrici. Z nášho regiónu Novohradu boli vo výbore Ján Žilák z Krajského archívu v Radvani a prof. Leon Sokolovský z FF UK Bratislava. Dnes GVS činnosť nevykonáva. Spoločnosť nezanikla, len je jej činnosť prerušená s túžbou, že raz sa snáď nájde riešenie na financovanie tejto, zatiaľ nenahradenej a ani nenahraditeľnej vlastivednej spoločnosti.

Vaše životné krédo?

Žila som a aj chcem naďalej žiť ako spravodlivá a prísna voči sebe, rodine i okoliu. Pomôcť a poradiť tomu, kto pomoc potrebuje a kto si poradiť a pomôcť dá. Nerobiť iným to, čo nechcem, aby robili mne. Nebojovať a radšej si ani nevšimáť ľudí, ktorí vynikajú podrazmi a hlúposťou, no nevinných sa vždy zastať, aj keď to nie je vždy úspešné.

František Mihály

Mal rád ľudí, miloval život

Nedožitá 90. narodeniny Františka Fischera

V mesiaci jún 2012 sme si pripomenuli nedožitú 90. narodeniny známeho lučenského športovca, telocvikára, stredoškolského učiteľa Františka Fischera. Je to vhodná príležitosť, aby sme si na neho zaspomínali týmto krátkym článkom.

František Fischer sa narodil 14. 6. 1922 v Lučenci v robotníckej rodine. Jeho otec Ernest Fischer pracoval

ako strojní zámocník v továrni Sternlicht a spol. v Lučenci, mamička Mária, rod. Veliacsekova obstarávala domáce práce. Základné vzdelanie získal v rodnom meste. Stredné školy navštevoval počas okupácie, maturoval v školskom roku 1943/44 v triede prof. Dr. Lajosa Siposa na Gymnáziu Józsefa Kármána v Lučenci.

Po maturite nastúpil na základnú vojenskú službu do maďarskej armády a v r. 1944 bol odkomandovaný na rumunský front. Po dvoch týždňoch bol prevelený do dôstojníckej školy v meste Veszprém. Keďže sa front blížil k Budapešti, celý prápor presunuli do Nemecka a potom ďalej do Poľska. Vo februári 1945 v Poznani padol do zajatia a následne bol 28 mesiacov v zajatí v Leningrade, kde pôsobil ako táborový tlmočník. Zo zajatia sa vrátil do Lučenca v júni 1947.

V r. 1947-50 študoval na Vysokej škole telesnej výchovy v Budapešti, štúdium dokončil v r. 1951 na PgF UK v Bratislave. V r. 1951-84 pôsobil ako stredoškolský učiteľ telesnej výchovy a občianskej náuky na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Lučenci. Popri pedagogickej práci sa venoval najmä športovej činnosti žiakov, konkrétne ľahkej atletike. Medzi jeho najúspešnejších zverencov patrili: Ladislav Patáki, Jozef Samaš a i. Okrem toho pravidelne organizoval lyžiarske zájazdy školy, venoval sa nácvikom na celoštátne spartakiády v Prahe, za čo mu bolo udelené štátne vyznamenanie.

Jeho brat akademický maliar, vysokoškolský učiteľ Prof. Ernő Fischer (1914-2002) žil a tvoril v Budapešti, tam je aj pochovaný na Kerepešskom cintoríne.

Pokr. str. 10

Pokr. zo str. 9

Mal ešte ďalšie tri sestry – Margitu, Jolanu a Rozáliu, všetky už, žiaľ, zomreli. Dcéra Mgr. Iveta Tóthová, rod. Fischerová (*1954) je učiteľkou a t. č. pôsobí na ZŠ v Bušinciach. Touto cestou jej vyslovujem poďakovanie za poskytnutie potrebných údajov o otcovi Františkovi Fischerovi.

František Fischer zomrel 15. 12. 2004 v Lučenci a pochovaný je na tunajšom katolíckom cintoríne. Počas celého svojho života bol kamarátskym a tolerantným človekom – filantropom, ktorý sa snažil každému pomáhať. Obluboval humor a pre túto svoju veselosť si vedel získať priazeň širokého okolia. Mal rád ľudí, miloval život.

František Mihály

Stalo sa v regióne:

Koma, tak ako je...

Takto sa prihovára svojim dobrým kamarátom. Tí, čo ho poznajú alebo mali tú česť stretnúť majstra Tibora Kobličeka, tí vedia, že práve toto oslovenie „koma“ používa veľmi často. Ján Matejčík vo vecnom slovníku „Lexika Novohradu“, slovo koma vysvetľuje ako priateľské oslovenie dospelého človeka. Kedysi sa ľudia v niektorých častiach Novohradu takto oslovovali a vďaka aj za tento prvok nášho krásneho nárečia.

Koma, tak ako je... sme vybrali aj za názov kultúrno-spoločenského podujatia, ktoré bolo venované významnému životnému jubileu, **sedemdesiatpäťke Tibora Kobličeka**. Je to náš najvšestrannejší výrobca ľudových hudobných nástrojov. Začínal ešte v roku 1971 a mal šťastie na dobrých ľudí, ktorí mu radi poradili a na súčasnú každodennú záviť ani len nepomysleli. Medzi takých patrili aj Martin Kubinec z Poltára, najmladší zo slávneho Tria Kubincovcov – fujaristov. Majster Kobliček so svojimi výrobkami precestoval celý svet, získal mnoho ocenení a uznanie všade, kde sa objavil. Dodnes je so svojim synom Ladislavom, jediným výrobcom „ninery“ na Slovensku.

Podujatie sa konalo v sobotu **9. júna 2012** v obci Cinobaňa, keďže Turičky, odkiaľ majster pochádza, sú časťou tejto obce. Hlavných organizátorov, BBSK - Novohradské osvetové stredisko v Lučenci a obec Cinobaňa, čakala neľahká úloha. Pripraviť dôstojné oslavy „nášho“ Kobličeka. Kamarátov má po celom Slovensku a zavolať všetkých bolo nemožné.

Všetci, ktorí boli oslovení, veľmi radi prijali pozvanie a prišli pozdraviť svojho dlhoročného kamaráta. Vystúpili v **hlavnom programe o 18.00 hod.**, ktorý moderoval Martin Kopor. Úvod patrilo triu fujaristov z Kokavy nad Rimavicou (Pavel Bielčík, Miroslav Moncol a Ján Kroták). Potom už všetko išlo pod režijnou taktovkou Pavla Bútora a Márie Ambrušovej.

A veruže účinkujúcich bolo dosť: LH Vepor s vynikajúcou speváčkou Stankou Zvarovou, krásnym hlasom pozdravil Jaroslav Spišiak z Kokavy, Vladimír Kouba, Jaroslav Obročník a Juraj Krahulec ml. a starší – heligónkari z Kokavy, zaspieval aj Juraj Matiaš s gajdošom Andrejom Babiárom z Veľkého Krtíša, nechýbal ani Rastó Šimkovič s otcom Žigmundom z Devínskej Novej Vsi, Ľubo Tatarka (Čalamacha) zo Slovenskej Ľupče, známa Javorová húžva, čiže fujaristi Michal a Martin Filovci z Banskej Bystrice, fujaristi z Kotošky – Ivan, Martin a Matúš Murínovci, LH Jaroslava Hazlingera z Detvy, tanečné páry a rozkazovači z FS Detva a nakoniec si sám oslávenec zaspieval a zahral na fujare s kamarátom Milanom Murgašom z Banskej Bystrice.

Ale, čože by to bolo za oslavu, keby neboli aj nejaké prekvapenia. Atrakciou pre všetkých návštevníkov bola predovšetkým sladučká fujara. Bol to vlastne dar obce jubilantovi.

Toto sprievodné podujatie začalo od 14.00 na vynovenom námestí pred obecným úradom. Moderovala ho kultúrnica Silvia Očovánová a otvorili ho spoločne, starosta obce Cinobaňa – **Jozef Melicher** a riaditeľka NOS v Lučenci – **Mária Ambrušová**. O čo vlastne išlo? Cinobanské kuchárky upiekli koláč netradičného tvaru a rozmerov – **7, 5 m dlhú fujaru** a keďže takúto fujaru na Slovensku ešte nikto nemal, obec požiadala o zápis do **Knihy slovenských rekordov**. Komisár slovenských rekordov, Vladimír Výboštok, prišiel, fujaru zmeral, rekord potvrdil a starostovi obce odovzdal certifikát o ustanovujúcom rekorde.

Potom sa ujal slova a aj noža jubilant Tibor Kobliček. Začal sladučkú fujarisko krájať. Kto si chcel osladiť život, nie zvukom fujary, ale lahodnou chuťou, mal jedinečnú možnosť, lebo majster krájal a krájal a nestíhal rozdávať. Orechami posypaná roláda v tvare fujary a dokonca s logom oslávenca chutila všetkým.

Ďalším sprievodným podujatím bola **výstava ľudových hudobných nástrojov**, vernisáž sa konala o 17.00 hod. Riaditeľka NOS osobitne privítala vzácných hostí: za BBSK - **Mgr. Ľurekovú Annu**, vedúcu odd. kultúry, **Mgr. Petra Černeka**, odb. ref. odd. kultúry, poslanca BBSK **Ing. Jána Chromeka**, **Mgr. Jozefa Buriča**, riaditeľa sekcie osvetových činností Národného osvetového centra v Bratislave, **Mgr. Ivetu Kaczarovú**, riaditeľku Novohradského múzea a galérie v Lučenci, za sponzorov - **Pavla Gavalca**, primátora mesta Poltár, **Pavla Kyseľa**, starostu Polichna a d. Návštevníci mohli zhladiť prierez celou majstrovou tvorbou - fujary, gajdy, ozembuchy, palice, rohy, píšťalky.

Súčasťou vernisáže bolo odovzdanie **pastierskej kapsy** jubilantovi.

Nie hocijakej. V kapse bolo zviazaných 75 najlepších výtvarných prác žiakov ZŠ v Cinobani, Poltári, Kokave nad Rimavicou a ZUŠ v Poltári. Témou pre všetkých mladých umelcov bol práve Tibor Kobliček - slovenské ľudové hudobné nástroje. A to, ako si ho žiaci predstavujú, to sa odzrkadlilo aj na ich prácach. Tento netradičný dar zaujal a potešil. Aj keď na prezeranie výtvarných diel nemal pán Kobliček vôbec čas, vychutná si to vrah doma, v kľude. Veď okrem výroby hudobných skvostov sa venuje aj maľovaniu, dokonca štyri obrazy vystavoval aj na tejto vernisáži.

Konečnú podobu kapsy vytvoril Zoltán Kovács z Fiľakova. Tým žiakom, ktorých výkresy boli do kapsy vybrané, odovzdala riaditeľka NOS so starostom obce Cinobaňa upomienkové predmety – keramické prívesky so znakom jubilanta „TK“ a ich autorkou bola Danko Bakšová. Zároveň každá škola obdržala ďakovný list od usporiadateľov. Spoluorganizátorom výstavy bolo Novohradské múzeum a galéria v Lučenci.

Vďaka patrí všetkým, ktorí sa na podujatí podieľali, predovšetkým sponzorom a mediálnym partnerom.

Podujatie sa realizovalo s finančnou podporou MK SR.

A ako sa fujara piekla, koľko surovín sa celkom spotrebovalo, prezradila Silvia Očovanová:

Kuchárky: Božena Gondeková, Elena Píková, Zuzana Hadbavná, Zuzana Gondeková a Silvia a Margita Očovanové. **Upiekli až 15 plechov, pričom jeden meral 55 cm.**

Suroviny: 120 vajec, 6 kg múky, 6 l mlieka, 8 ks prášok do pečiva, 1,5 kg masla, 25 ks zlatý klas, 10 kg práškoveho cukru, 20 ks varovej čokolády (100 g), 2 kg mletých orechov, 1 kg marcipánu.

Strenutie Slovákov v Ratke

Siedmy ročník sa uskutočnil v sobotu 9. júna 2012. Ten tohtoročný bol spojený s oslavami 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda. O príjemnú atmosféru sa postaralo množstvo účinkujúcich v hlavnom programe – chrámový zbor Campana z Brezničky, FS Prameň z Dolnej Strehovej, Amália DSS Rožňava, Gemerské hlasy pri DMS Rožňava, LH Ďateľinka a FS Jánošík pri Dome MS Fiľakovo.

Návštevníci boli spokojní, pripravená bola aj pestrá ponuka sprievodných programov. Okrem jazdy na koňoch, to boli predovšetkým **gurmánske špeciality**. Pripravovali ich jednotlivé usporiadateľské obce. Ratka, ako hlavný organizátor ponúkala bryndzové halušky, Lipovany kapustnicu, Mučín držkový perkelt, Šiatorská Bukovinka pečenú klobásu, štrúdlu a bogáče, Buzitka guláš a MO MS z Fiľakovo varil plnenú kapustu.

Hlavným organizátorom slávnosti bola obec Ratka a spoluorganizátormi obce Lipovany, Šiatorská Bukovinka, Trebeľovce, Mučín, Buzitka, Dom MS a MO MS vo Fiľakove a mesto Fiľakovo. Kultúrno-spoločenské podujatie sa uskutočnilo za podpory BBSK.

Zdroj a foto: Miloš Majko, www.reporter24.sk

XIII. FILAKOVSKÉ HISTORICKÉ HRADNÉ HRY

V dňoch 23. a 24. júna 2012 zorganizovalo OZ KOHÁRY XIII. Filakovské historické hradné hry. Tento ročník začal v sobotu medzinárodnou súťažou v historickej lukostreľbe o titul „**Lukostrelec Novohradu**“ a o hodnosť „**Obranca Filakovského hradu**“. Prezentácia účastníkov sa začala o ôsmej hodine v hradnom areáli. Podľa predbežných prihlášok bude súťažiť stovka lukostrelcov priamo medzi ruinami hradu v štyroch kategóriách – staromaďarské, klasické anglické (longbow), poľovnícke reflexné a kladkové lovecké luky. Večer po omši o pol siedmej sa v rímskokatolíckom kostole uskutočnil pamätný koncert z príležitosti 281. výročia úmrtia Istvána Koháryho II.

Na ďalší deň si na Podhradskej ulici rozložili svoje stany remeselníci a o desiatej hodine sa na hrade začal detský program: vystúpili klauni, gladiátorská škola, súťaže, bábkové divadlo, lukostreľba, jazda na koňoch, kolotoč na ručný pohon a ďalšie atrakcie. Gurmánov čakala lahôdka vo forme historických a palóckych jedál: plnená kapusta, fazuľový guláš, zemiakové placky mačanka (zemiaky na paprike s údenou klobásou), pečená klobása a bôčik – s možnosťou ochutnávky. V poobedňajšom programe vystúpili skupiny uchovávajúce šermiarske tradície zo Slovenska a Maďarska. Viac než päťdesiat účastníkov priblížilo návštevníkom bojové umenie od čias gladiátorov až po stredovek. Vyvrcholením tejto časti programu bola ukážka bojového umenia IX. storočia v podaní jazdcov-lukostrelcov a nefalšovaný rytiersky turnaj. Popri zbraniach stredovekých rytierov program spestrila aj streľba z dela a vystúpenie sokoliarov.

Vidiečanova Habovka

V Habovke sa v dňoch 9.-10. 6.2012 uskutočnil **celošťátny festival detského hudobného folklóru**. Stretli sa na ňom najlepší slovenskí mladí ľudoví muzikanti a speváci, víťazi krajských súťaží. Kultúrny dom sa na dva dni zaplnil 360-timi detskými interpretmi. Odbornej porote v zložení PaedDr. Angela Vargicová z Bratislavy – predsedníčka poroty, členovia - PhDr. Margita Jágerová, PhD. a Mgr. Jana Ambrózová, PhD. z Katedry etnológie a etnomuzikológie FF UKF v Nitre, PhDr. Andrea Jágerová zo Zvolena a Bc. Ján Kružliak ml. z Bratislavy, sa predstavilo 13 detských ľudových hudieb, 13 detských speváckych skupín, 14 sólistov spevákov a 10 sólistov inštrumentalistov. Neľahkú úlohu – zaradiť súťažiacich podľa ich výkonov do jednotlivých pásiem – zlatého, strieborného, bronzového a určit laureátov vo vyhlásených kategóriách, sa porote podarilo splniť.

V kategórii sólistov spevákov sa v zlatom pásme umiestnil **Adrián Rendek** z Tomášoviec, ktorý získal aj ocenenie poroty. Spolu so sestrou **Laurou Rendekovou** budú reprezentovať náš región aj na 58. ročníku folklórneho festivalu Východná, ktorý sa uskutoční v dňoch 29.6. – 1.7.2012. Vyhlasovateľom celošťátného festivalu bolo Národné osvetové centrum v Bratislave, realizátorom a organizačným garantom Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v spolupráci s Obecným úradom v Habovke.

Hana Košková

Besedu pri príležitosti významného životného jubilea poetky a spisovateľky Hany Koškovej zorganizovala Novohradská knižnica v Lučenci. Uskutočnila sa 25.6.2012 o 16.00 hod. v oddelení náučnej literatúry. Podujatie otvorila PhDr. Daša Filčíková, riaditeľka NK. Súčasťou podujatia bolo predstavenie personálnej bibliografie jubilančky, ktorú zostavila Zora Nagyová. Besedu viedol PaedDr. Július Lomenčík, PhD., z Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Okrem domácich gratulantov, jej prišli zablahoželať aj vzácní hostia, predovšetkým Jana Borguľová, tajomníčka odbočky Spolku slov. spisovateľov v Banskej Bystrici, z Rimavskej Soboty to boli Viera Hercegová a PhDr. Marta Hlušíková.

Besede predchádzalo stretnutie s členmi literárneho klubu, keďže pani Košková je lektorkou LK pri NOS v Lučenci. Blahoželanie jej odovzdala Mária Ambušová, riaditeľka NOS a ku gratuláciám sa pripojili všetci prítomní členovia LK.

Szabóov grafický Lučenec

(19. - 27. júna 2012)

XV. ročník celoslovenskej a VIII. Ročník medzinárodnej výtvarnej súťaže Vernisáž - 19. 6. 2012 o 10,00 hod. - Novohradské múzeum a galéria v Lučenci.

Na počesť významnej osobnosti Novohradu, maliara a grafika Júliusa Szabóa, sa každý rok koná súťažná prehliadka detí, mládeže a dospelých v grafike. Realizuje sa v spolupráci s Mestom Lučenec. Súťaž sa v siedmich vekových kategóriách zo základných, základných umeleckých, špeciálnych a stredných škôl. Z 34 prihlásených škôl zaslali 234 grafických prác na tému **Živel III. - Vzduch**. Z nich odborná porota pod vedením Dušana Krnáča 35 prác ocenila. Slávnostné vyhodnotenie súťažnej prehliadky sa uskutočnilo v priestoroch Novohradského múzea a galérie v Lučenci v rámci vernisáže výstavy za prítomnosti členov poroty a autorov ocenených prác. Súčasťou vernisáže bolo aj vyhlásenie témy na ďalší ročník Szabóovho grafického Lučenca v roku 2013.

LETO 2012

- TIPY NA VÝLETY:

Náučný chodník IPEĽ

Náučný chodník má na svojej 7,2 km dlhej pešej trase (rekreačné stredisko Kokava-Háj-Línia, obec Šoltýska a obec Ďubákovo) - **12 zastávok a 3 informačné centrá** s osadenými náučnými tabuľami, resp. s orientačnými mapami.

Trasa začína v doline Hájskeho potoka, kam sa možno dostať autom alebo na bicykli. Dolinou prechádza aj červený turistický značený chodník.

Trasu NCH možno absolvovať (začať aj skončiť) z hociktorého bodu. Nie je náročná, môžu ju absolvovať všetky vekové kategórie. Na trase je značený turistický variant, cyklotrasa. Trasa má prevýšenie 290 m. Najnižším bodom je chata Šport v rekreačnom stredisku Kokava-Háj s nadmorskou výškou 610 m n.m. Najvyšším je bod na Sklenom vrchu približne vo výške 900 metrov nad morom. V prípade, že sa na výlet vydáte z od penziónu Family na Línií resp. od Chaty Ipeľ (cca 750 m n.m.), bude vás čakať príjemná prechádzka s prevýšením len 150 m. Výstavbu chodníka podporujú a financujú Slovenské elektrárne v rámci svojej stratégie spoločenskej zodpovednosti "Energia pre krajinu". Vybudovaním Náučného chodníka Ipeľ vo veľkej miere prispievajú k zviditeľneniu regiónu, ktorý je atraktívny pre rozvoj letného a zimného cestovného ruchu.

Všetkých Vás srdečne pozývame !

Zdroj: www.kokava.sk,
www.energiaprekrajinu.sk

Pešia turistika na území Novohrad - Nógrád geoparku:

Hajnáčka - Ragáč - Zaboda

Pešia turistická trasa: **Filakovo -> Hajnáčka -> Národná prírodná rezervácia (NPR) Ragáč -> Pod Deravým cerom -> Pod Zabodou -> Prírodná pamiatka (PP) Zaboda -> Hajnáčka**
Stupeň náročnosti: náročná
Dĺžka trasy: 9,6 km
Trvanie: 7 hod. 30 min.
Prevýšenie: 316 m

Šiatorská Bukovinka - Kameňolom Mačacia

Pešia turistická trasa: **Filakovo -> Šiatorská Bukovinka -> Kameňolom Mačacia**
Stupeň náročnosti: nenáročná
Dĺžka trasy: 5,1 km
Trvanie: 1 hod. 20 min.
Prevýšenie: 185 m

Šiatorská Bukovinka - Národná prírodná rezervácia Šomoška

Pešia turistická trasa: **Filakovo -> Šiatorská Bukovinka -> Kameňolom Mačacia -> Národná prírodná rezervácia Šomoška (Národná kultúrna pamiatka Hrad Šomoška) -> Šiatorská Bukovinka**
Stupeň náročnosti: nenáročná
Dĺžka trasy: cca 10 km
Trvanie: cca 2 hod. 30 min.
Prevýšenie: 230 m

Zdroj, viac informácií a fotogaléria na www.filakovo.sk

Hor sa do hôr!

Za sochou Jánošíka na Klenovský

Vepor

Slovenský národný hrdina, zbojník Juraj Jánošík sa po rokoch vrátil do obce Klenovec, v ktorej ho krátko pred smrťou v roku 1713 zlapali liptovskí hajdúsi. Obec, do ktorej chodieval za svojim zbojníckym kamarátom Tomášom Uhorčíkom, v tom čase v Klenovci známym ako Martin Mravec, si svoju spojitosť s Jánošíkom bude pripomínať drevenou Jánošíkovou sochou. Dňa **19. mája 2012** sochu umiestnili na najvyšší vrch - Klenovský Vepor a mala by sa stať turistickou atrakciou obce. Asi sto kilogramov vážiaca socha, ktorej autorom je umelec Mgr. Dušan Šarkan, vyniesli chlapi z Klenovca. Aj v minulosti sa na najvyššom bode nachádzala socha Jánošíka, ktorá časom schátrala. Klenovčania chcú nadviazať na históriu. Novú sochu však neumiestnili na pôvodné miesto, ale do lokality menom Jánošíkova skala, odkiaľ je krásny výhľad do klenovskej doliny. Ďalšia Jánošíkova socha už v obci stojí a meno národného hrdinu nesie aj jedna z klenovských ulíc. Aby toho nebolo v spojení Klenovca a Jánošíka málo, aj porast na okraji obce miestni poznajú ako Jánošíkov lesík. A na Klenovskom Vepri je po Jánošíkovi pomenovaná nielen skala - Jánošíkova, ale aj studnička - Jánošíkova slza.

Zdroj: www.klenovec.sk

Deti deťom

Deti deťom je podujatie, ktoré organizuje Novohradské osvetové stredisko v mestách a obciach nášho regiónu v spolupráci s miestnymi kultúrnymi strediskami a školami. Deti z detských divadelných súborov majú možnosť zahrať svojim rovesníkom hry, ktoré pripravili a s ktorými sa zúčastnili na prehliadkach detskej dramatickej tvorivosti.

Tohtoročná „divadelná šnúra“ malých divadelníkov začala **22. júna 2012** vystúpeniami v Radzovciach a Filákovke, kde sa okrem domáceho súboru **Rapkáčik**, ktorý pracuje pri ZŠ Farská lúka vo Filákovke a ktorý oživil myšlienky priateľstva a pohrôm v príbehoch vychádzajúcich z knihy Nevedkové dobrodružstvá, predstavil ešte **DDS SMS-ky** zo ZUŠ v Poltári a **DDS Eňoňuňo** z Kokavy nad Rimavicou. Poltárčania pobavili publikum vtipnou rozprávkou Tučná princezná a scénickou miniatúrou Lúpež. Deti z DDS Eňoňuňo uviedli hru Banda zbojnícka, s ktorou náš región reprezentovali na krajskej prehliadke detskej dramatickej tvorivosti v Žiari nad Hronom, kde získali cenu detského diváka. O svojej hre napísali: „Očaril nás príbeh zbojníkov, ktorí prežívajú denné starosti aj radosti spolu. Spolu zbližujú, spolu hodia, ale keď ide o kráľa lesa, kráľa všetkých zbojníkov .....tu sa končia všetky žarty! Ved', nakoniec, aj tá banda zbojnícka musí mať kráľa...či?“

25. júna 2012 zavítali detské divadlá do Cinobane. Tu sa okrem kokavského súboru predstavili so svojimi hrami Premennivá princezná a Online aj deti z **DDS Dokorán**, ktorý pracuje pri ZŠ L. Novomeského v Lučenci. Prvá inscenácia je určená mladším deťom, je vtipná a hravá, druhá je určená starším deťom a hovorí o problémoch dnešných tínedžerov.

Miniatúru Strachopudi uviedli deti zo súboru **Divadlo z kufra**, ktoré je súčasťou OZ Timrava v Lučenci. Tieto súbory sa predstavili **26. júna** svojim rovesníkom v Málinci a v Kokave nad Rimavicou. Divadelné putovanie za deťmi novohradského regiónu sme ukončili **27. júna 2012**. Deti zo základných škôl v Divíne a Lovinobani, videli niekoľko zaujímavých inscenácií v podaní DDS Eňoňuňo, DDS SMS-ky, Divadla z Kufra a tiež **DDS SME!** pri ZŠI pre sluchovo postihnutých v Lučenci. DDS SME! je zaujímavý tím, že jeho členovia sa venujú pohybovému divadlu a pantomíme a ich scénická miniatúra pod názvom Ping-pong divákov naozaj zaujala.

Účinkujúci boli nadšení detským publikom, ktoré bolo veľmi vnímavé, výborne sa zabávalo a komunikovalo s javiskom. To iste platí aj naopak, t.j. že hravosť, radosť, tvorivosť a bezprostrednosť malých „hercov“ zaujali všetkých divákov v sále.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli uskutočniť toto podujatie a tiež firme Starvys s.r.o. z Filákov a pánovi Šuniarovi z Kokavy nad Rimavicou, ktorí prispeli na občerstvenie účinkujúcich.

Mgr. Bolyošová Milada

OZNAM

LITERÁRNY LUČENEC 2012

VI. ročník celoslovenskej literárnej súťaže vo vlastnej tvorbe v rámci XVI. ročníka súťaže v umeleckom prednese pôvodnej slovenskej poézie a prózy TIMRAVINA STUDNIČKA
Vyhlasovateľ súťaže: BBSK – Novohradská knižnica v Lučenci a Mesto Lučenec

Termín: 14.11. 2012

Termín zaslania prác: do 1. 10. 2012
na adresu: PhDr. Mgr. Daša Filčíková
Novohradská knižnica v Lučenci, Ul. J. Kármána č. 2, 984 01 Lučenec,
e-mail: sluzby@nklc.sk, ekonomika@nklc.sk, nklc@nklc.sk
(Podrobnejšie propozície súťaže uverejníme v septembrovom čísle, ale už teraz ich nájdete na www.nklc.sk)

Kam za kultúrou!

BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec

30.7. – 3.8.

Palócky ľudovoumelecký tábor

– 8. ročník, tvorivé dielne ľudových remesiel, Dom tanca
a na záver postavenie pamätného stĺpa, ktorý deti počas tábora vyrobili zo surového kmeňa stromu
a natrvalo zostáva umiestnený v areáli.

Spoluorganizátor:

NOV Csemadoku v Lučenci

miesto: Látky – Prašivá

Výstavy v rámci Festivalu ľudovej kultúry KOLIESKO 2012

Spoluorganizátori: Novohradské múzeum a galéria v Lučenci a Obec Kokava nad Rimavicou

3.8. Kokavské kolešne

– výtvarné umenie **Františka Tallu**
miesto: Synagóga v Kokave nad Rimavicou, vernisáž o 17.00 hod.

3.8. Remeslá v Novohrade včera a dnes

– výstava jedinečných exponátov z vlastných zbierok NMG predstavuje minulosť a súčasnosť remeselnej výroby

miesto: Kultúrny dom v Kokave nad Rimavicou, vernisáž o 18.30 hod.

21. – 22. 7.

XII. POIPEĽSKÝ UMELECKÝ FESTIVAL

– prezentácia kultúry v Novohrade, okrem vystúpení folklórnych súborov je pripravených množstvo sprievodných podujatí: **IX. Novohradský gulášový festival** – súťaž vo varení gulášu, etnografická výstava v Čakanovciach, archeologická výstava v Radzovciach, sv.omša, koncerty a d'.

Tohtoročná novinka – prezentácia ľudových remesiel spojená s predajom Spoluorganizátori:

NOV Csemadoku v Lučenci, obec Radzovce a ZO Csemadoku v Radzovciach

miesto: Radzovce – kultúrny dom a amfiteáter

3. – 5.8.

KOLIESKO 2012

– Festival ľudovej kultúry – XXII. ročník stretnutia mladých folkloristov
Študentská letná škola v rekreačnom stredisku Močiar, **Koliesko pri fontáne** – program folklórnych súborov počas všetkých troch festivalových dní,
Folklórna scéna, Ozveny večera z vrchov a dolín – jedinečný program na strechách a balkónoch námestia,

Kokavské dvory – kokavského spevu a hudby, tanečný, fujaristov, sklársky, rybársky, dvor obce Lom nad Rimavicou, dvor MAS Malohont a d',
Kokavské podoby – FS Kokavan a seniari v amfiteátri,

Galaprogram v amfiteátri – FS Hornád a Váh, komorné programy v synagóge a evanjelickom kostole, ľudová zábava v amfiteátri a jarmok ľudových remesiel počas celého festivalu.

Tohtoročné novinky

Ulička remesiel

– ukážky a tvorivé dielne spojené s predajom

Prechádzka

po Kokavsku spojená s prehliadkou panorámy okolia, ochutnávkou a ukážkami výroby špecialít v gazdovskom dvore u Spodniakov

Pod klobúkom

– predstavenie klobúka-kalapa ako prvej časti kokavského kroja, začiatok tradície „Koliesko v kroji“ – od hlavy po päty- začíname klobúkom.

Facka kockou

– realizátori: Peter Kollár a Ján Adamove
Dve kocky na dvoch miestach, poukazujúce na časy minulé a súčasné.

Osvetársky dvor

– varí sa „paloc leves“

(palócka polievka), tradičné jedlo Novohradu z čerstvých fazuľových strukov, baranieho mäsa a iných tajných surovín. Príďte ochutnať!

Organizátori:

Obec Kokava nad Rimavicou
a NOS v Lučenci

miesto: Kokava nad Rimavicou

5. 8.

NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL

Radzovce:

14.00 – Folklórny program v KD
– účinkujú: zahraničný súbor z Poľska a FS Nógrád z Radzoviec

Lučenec:

18.00 – krojovaný sprievod mestom
19.00 – Folklórny program v amfiteátri, účinkujú: slovenské a maďarské súbory z Novohradskej župy,

FS Urpín z B. Bystrice, zahraničné súbory z Turecka, Poľska a Brazílie

Organizátori: Mesto Lučenec, Obec Radzovce a NOS v Lučenci

miesto: Radzovce, Lučenec

5.8. - Koncert pri príležitosti osláv Sv. Cyrila a Metoda

Miesto: Rím.-kat.- kostol v Poltári o 17,00 hod.

BBSK – Novohradské múzeum a galéria Lučenec

10.- 31.7.

Interiér 92xx12

– autorská výstava Miroslava Debnára, dizajnéra, rodáka z Lučenca, pri príležitosti jeho životného jubilea
7.8. – 30.9.

XXIV. Medzinárodné keramické sympóziu Lučenec – Kalinovo 2012,

výstava výsledkov tvorivého pobytu účastníkov sympózia
miesto: NMG

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

23. – 26.8.

LUČENSKÉ HODOVANIE

– Dni mesta Lučenec 2012

Filákov

13.7. **Vatra zvrchovanosti**
o 18:00 hod.,

miesto: Dom Matice slovenskej
org.: MO MS a DMS

14.7.

Nočná prehliadka

20:00-22:30 hod.,
miesto: Filakovský hrad,
organizátor: Hradné múzeum,
OZ Defensores
22-29.7.

**X. Medzinárodný mládežnícky tábor
skráškovania hradu**

organizátor: OZ Oppidum Fileck
a Hradné múzeum vo Filakove
28.7.

Tematický zájazd do Egeru

odchod o 7,00 hod. spred MsKS–Nám.
slobody, cena zájazdu: 6,- €.
Bližšie informácie v MsKS,
organizátor: MsKS
28.7.

Nočná prehliadka

20:00-22:30 hod.,
miesto: Filakovský hrad

10. – 12.8.

XXII. Palócke dni

(podrobný program je na
www.filakovo.sk)

10.8.:

16:00 Vernisáž výstavy
Józsefa Jacs menyíka pod názvom
„POTULKY“

16:40 Kultúrny program

- Dychová hudba Hradčianka
z Modrého Kameňa, Lúcia Belková,
Viktória Gyetvai, Melódia ŽSZ,
Pro Kultúra MSZ, Pedagógovia ZUŠ
17:30 Folklórny program
- Spev. súb. Jánošík, ľud. speváčky:
Hajnalka Czíkó, Fružina Benko,
FS Ipeľ z Lučenca, FS Rakonca,
ľud. umelec, rodák z Filakova
Gergely Agócs

20:00 Hudobno-zábavný program

- Kristián Bobák a Csaba Danyi,
tanečná show
–Zoltán Erika Tánciskola z MR,
Marián Bango
–charizmatiký nevidiaci spevák a
hudobník z Bratislavy
21:30 Ohňová show
- miesto: Nám. slobody
organizátor: MsKS, vstup: voľný

11.08.:

10:00-12:00 Detský program

- Rozprávkové divadlo Ádáma Badina
(Juhfia Jankó),
Divadlo maska zo Zvolena
(Budkáčik a Dubkáčik),
sprievodné programy:
maľovanie na tvár, kresba na asfalt,
remeselnícke ukážky, lukostreľba,
detské atrakcie, súťaže,
miesto: Nám. slobody,

organizátor: MsKS, vstup: voľný
16:00 Stretnutie s Palóckymi básnikmi,
spisovateľmi,

miesto: spoločenská sála MsKS,
18.00 – 23.00 KONCERTY V HRADNOM
AREÁLI - MUSÍ BYŤ

– rocková kapela z Filakova,
APOLLÓ 23 - známa populárna kapela
z programu X-Faktor,
PROJEKT HUFU–populárna slovenská
hud. kapela z Košíc,

HOLLYWOOD ROSE – známa rocková

skupina z MR,

miesto: Hradný areál Filakovo,

org.: MsKS,

vstupné: v predpredaji: 3,- €, v deň
koncertu: 5,- €

12.8.

19:00 Gróf z Luxemburgu
– opereta v podaní divadla TEÁTRUM,

miesto: div. sála MsKS,

org.: MsKS

Lehôtka:

5.8.7.

Stretnutie

Lehôt, Lhot, Lehôtok a Lhotok

miesto: Vranová Lhota – Česká
republika

1.-2.9.

Oslavy Dní obce

- Lehôtská hostina,
Futbalový turnaj O pohár starostu obce,
kultúrno - spoločenský program,
tanečná zábava

Lupoč

25.8.

Lupočská hostina

a koncert skupiny DRIŠĽAK o 15.00 hod

Divín

Odpustová slávnosť na sviatok sv. Anny,
jarmok

28.7. DIVÍNSKA GULÁŠOVICA

– 3. ročník súťaže vo varení gulášu

Ružiná

27.-28.7. Letný hudobný festival
Orange Music Summer

Halič

11. – 12.8. **Haličské slávnosti**

11.00 Divadlo z domčeka
(rozprávka Košťúrik Mechúrik)

11.40 ZŠ s MŠ Halič
(vystúpenie žiakov základnej školy)

12.15 Príhovor starostu obce

12.20 Seniorský folklórny súbor Burinka

12.40 Folklórna spevácka skupina
Čerešeň a Čerešeňka

13.45 Spomienky na Kovboja
+ filmové pesničky

(pesničky Waldemara Matušku)

15.15 Števo Hruštinec
(ľudový rozprávač)

16.30 Country Limit Club
(country skupina z Prievidze)

17.30 Afrocampa
- tradičné africké rytmy

(spev a tanec v podaní 6 bubeníkov)

18.00 Martin Harich - finalista superstar

19.00 Hud.-spevácka skupina Haličan

Mýtna

31.8. -1.9.

II. ročník Bzovských sklárskych dní
v Dolnej Bzovej

Tuhár

21.7. **Stretnutie rodákov a folklórne
popoludnie**

- folklórne súbory Ipeľ a Ďateľinka,
heligónkari, prezentácia ľudových
remesiel, atrakcie pre deti
- exhibičný futbalový zápas bývalých
futbalistov TJ Mramor Tuhár

**MEDIÁLNI
PARTNERI:**